

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Кафедра організації підприємництва та біржової діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Діброва А.Д.
“ ____ ” _____ 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри організації підприємництва
та біржової діяльності

Протокол №20 від “1” червня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ Ільчук М.М.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

Гарант ОП

_____ Солодкий М.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ
СТРУКТУР”**

Спеціальність - 076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”

Освітня програма – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет – економічний

Розробник – к.е.н., доцент Маршалок М.С.

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР”

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	076 “Підприємництво, торгівля та біржова діяльність”	
Освітня програма	Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов’язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	2
Лекційні заняття	30 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	10 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	132 год.
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента	3 год. 5 год.	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів теоретичні знання та практичні навички щодо управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур у сучасних умовах господарювання.

Завдання - вивчення теорії, вітчизняного і світового досвіду та управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур.

Предмет дисципліни – сучасні концепції, методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємницьких структур та управління нею.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Теоретичною і методичною базою вивчення конкурентоспроможності підприємства є економіка підприємства, менеджмент, мікроекономіка та макроекономіка.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

теорію та практику управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур;

нормативно-правову базу регулювання конкуренції в Україні;

технологію аналізу ринку методом конкурентної діагностики;

теоретичні та практичні аспекти діагностики конкурентної позиції підприємницьких структур на ринку;

ключові методи і підходи до формування сильних конкурентних переваг підприємства;

джерела і фактори формування конкурентних переваг;

прикладний інструментарій управління потенціалом підприємницьких структур, їх конкурентоспроможністю і вартістю;

принципи формування конкурентоспроможності продукції, робіт і послуг;

обґрунтування управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємницьких структур та їх структурних підрозділів;

сутність концепції управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур та специфічні особливості управління нею в організаціях різних типів;

методи оцінювання соціальної конкурентоспроможності підприємницьких структур.

Уміти:

ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємницька структура, визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;

використовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємницьких структур;

виконувати розрахунки, пов'язані з оцінюванням рівня конкуренції в галузі;

визначати масштаби конкурентного галузевого середовища підприємницьких структур й оцінювати розстановку сил на ринку;

обґрунтовувати організаційно-технічні щодо підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;

економічно обґрунтовувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур;

застосовувати моделі та методики оцінювання конкурентоспроможності підприємницьких структур.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК3, ЗК4;

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК1, ФК42, ФК3, ФК5, ФК6.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємств

Тема 1. Сучасні теорії конкуренції.

Конкуренція: сутність і види. Конкуренція як економічна категорія. Еволюція поглядів на конкуренцію. Концептуальні підходи до конкуренції. Етапи розвитку методології конкурентоспроможності. Наукові центри та школи, що досліджують конкуренцію. Конкуренція як рушійна сила ринку. Види конкурентної поведінки. Конкуренція на мікро-, мезо-, макро- і мегарівні економічної системи. Функції конкуренції як економічної категорії. Елементи механізму конкурентної боротьби. Класифікаційні ознаки економічної конкуренції. Прийоми цінової та нецінової конкуренції. Форми економічної конкуренції.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Роль держави у розвитку конкуренції. Державна політика в сфері регулювання конкуренції. Антимонопольна політика. Монополізм та захист ринку від недобросовісної конкуренції. Закон України "Про захист економічної конкуренції". Закон України "Про Антимонопольний комітет України". Цілі державного регулювання конкуренції. Економічні методи регулювання конкуренції.

Особливості антимонопольного регулювання української економіки. Завдання та функції Антимонопольного комітету України. Об'єкти антимонопольної політики. Методи та засоби антимонопольного регулювання в Україні. Основні фактори, що впливають на обмеження конкуренції. Основні напрямки антимонопольної політики. Система органів Антимонопольного комітету України. Аналіз стану монополізації вітчизняної економіки. Державний контроль за економічною концентрацією. Захист від недобросовісної конкуренції. Світовий досвід державного регулювання конкуренції.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища.

Конкурентне середовище та його складові. Класифікація конкурентного середовища. Класична модель конкурентного середовища. Модель п'яти конкурентних сил М. Портера. Типи конкурентних ситуацій та стратегії отримання конкурентних переваг. Фактори конкурентоспроможності підприємства. Узагальнений алгоритм оцінки конкурентоспроможності підприємства. Підходи та методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства.

Конкурентні переваги. Метод, що ґрунтується на теорії конкурентних переваг. Оцінка конкурентоспроможності організації. Використання результатів діагностики конкурентоспроможності підприємства.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність та конкурентна позиція підприємства. Чинники утримання конкурентної переваги. Потенціал конкурентоспроможності. Особливості потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Ступінь конкурентоспроможності потенціалу. Оцінка потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Критеріальні та експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу. Графічні, математичні та методи логічного аналізу конкурентоспроможності потенціалу. Статистичні, індикаторні та матричні методи. Зовнішні фактори, як обмеження використання потенціалу конкурентоспроможності. Потенціал функціональних елементів носія як фактор визначення рівня загального потенціалу.

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємницьких структур

Поняття конкурентної переваги. Теорія конкурентної переваги М. Портера. Змістова характеристика конкурентної переваги. «Аналіз пар» як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг товарів. Відносність конкурентної переваги. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства. Вплив державної політики на процес формування конкурентних переваг.

Джерела конкурентних переваг. Види діяльності при конкуренції, що входять у ланцюжок цінності підприємства. Ланцюг цінності постачальників. Ланцюг цінності каналів збуту. Ланцюг цінності покупців. Причини новацій, що дають конкурентну перевагу.

Формування конкурентних переваг об'єктів на підставі їхньої ексклюзивної цінності. Теорія конкурентної переваги на основі поняття «цінність» Р. А. Фатхутдінова. Класифікаційні ознаки ексклюзивної цінності. Аналіз перетворення цінності в технічний, соціальний, економічний або політичний ефект. Основи прогнозування конкурентної переваги.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур.

Конкурентна перевага й типові стратегії. Джерела конкурентної переваги. Фактори втримання конкурентних переваг. Базові конкурентні стратегії Портера. Система конкурентних стратегій підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції). Стратегії конкурентної поведінки підприємства. Стратегія забезпечення конкурентоспроможності як комплексна стратегія. Стратегія лідерства за витратами. Концепція ланцюга цінностей. Стратегія широкої диференціації.

Підходи до створення успішної купівельної цінності. Стратегія оптимальних витрат. Стратегія ринкової ніші або фокусування. Стратегія упередження.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємства та управління нею

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур.

Фактори втримання конкурентних переваг. Вибір напрямку для основних зусиль підприємства. Ієрархія джерел конкурентної переваги. Наявність необхідних навичок і здібностей. Постійна модернізація виробництва й інших видів діяльності як одна з найважливіших причин збереження конкурентної переваги. Сили впливу на проведення змін. Фундамент для пошуку конкурентних переваг.

Оцінка зовнішніх конкурентних переваг. Оцінка внутрішніх конкурентних переваг. Перетворення якісних показників на кількісні оцінки. Досягнення співставності показників. Конкурентні стратегії. Вибір конкурентної стратегії на базі результатів оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Моделювання сценаріїв розвитку конкурентоспроможності підприємства.

Вибір стратегії і тактики підвищення конкурентоздатності, обґрунтування управлінських рішень і механізмів їхньої реалізації для забезпечення цільового рівня конкурентоздатності підприємства. Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції).

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.

Комплексний підхід до підвищення якості й конкурентоспроможності продукції. Етапи стратегії управління якістю продукції. Перегляд основних видів діяльності підприємства для розширення ринків збуту. Пожвавлення інвестування нововведень у перспективні напрями. Ефективне використання внутрішніх джерел підприємства.

Концепція якості продукції в системі внутрішньофірмового управління. Якість продукції як ключовий чинник утримання позицій на ринку. Основні напрями підвищення якості продукції. Атестація виробництва на відповідність міжнародним стандартам якості серії ISO 9000. Етапи управління якістю продукції.

Загальна схема оцінювання конкурентоспроможності продукції. Етапи життєвого циклу товару. Теорія життєвого циклу товару. Порядок оцінювання конкурентоспроможності продукції. Ситуації, для обґрунтування прийнятих рішень яких можуть бути використані принципи та методи оцінювання конкурентоспроможності.

Вибір номенклатури параметрів, які використовуються при оцінюванні конкурентоспроможності. Технічні параметри конкурентоспроможності

(параметри призначення; ергономічні параметри; естетичні параметри; нормативні параметри). Економічні параметри конкурентоспроможності.

Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. Оцінка параметрів аналізованої продукції шляхом зіставлення з параметрами порівняння. Аналіз результатів при оцінюванні за нормативними параметрами. Диференційований метод. Комплексний метод оцінювання конкурентоспро-можності продукції.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур.

Поняття про конкурентний статус. Відмінності в трактуванні поняття конкурентного статусу підприємства І. Ансоффа та М. Портера. Порядок розрахунку конкурентного статусу підприємства. Фактори впливу на конкурентний статус підприємства.

Методика оцінювання конкурентного статусу підприємства. Принципи кількісного оцінювання рівня конкурентного статусу підприємства. Узагальнююча оцінка конкурентного статусу підприємства. Умови застосування кількісної оцінки рівня конкурентного статусу підприємства.

Структура системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вихідні ланки системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Аналіз структури системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Показники конкурентної переваги за елементами системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Процес управління конкурентоспроможністю підприємства. Етапи і процедури процесу управління конкурентоспроможністю підприємства. Загальна блок-схема організаційно-економічного механізму системи управління конкурентоспроможністю підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Зміст зовнішнього середовища системи. Компоненти зовнішнього середовища, що впливають на ефективність і стабільність функціонування підприємства. Фактори макросередовища та інфраструктури регіону. Фактори мікросередовища підприємства.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємницьких структур.

Соціально-орієнтований розвиток економіки. Соціально і екологічно відповідальний бізнес. Модель соціально-орієнтованої конкурентоспроможності. Концепція соціально-відповідальної конкурентоспроможності підприємства. Концепція соціально-орієнтованого маркетингу. Десять принципів відповідальної конкурентоспроможності сформульовні ООН. Методологія соціально-відповідальної конкурентоспроможності. Соціально-конкурентний синтез. технологія економічного прориву. Стратегії конкурентної боротьби в контексті

корпоративної соціальної відповідальності. Конкурентні переваги в умовах соціальної відповідальності підприємства.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.

Програмою підвищення конкурентоспроможності. Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Принципи розробки та реалізації програми підвищення конкурентоспроможності. Основні засоби підвищення конкурентоспроможності підприємства. Основні організаційні форми підвищення конкурентоспроможності. Основні сфери підвищення конкурентоспроможності.

Способи підвищення конкурентоспроможності. Напрями дій при розробці та виконанні програми підвищення конкурентоспроможності. Зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення конкурентоспроможності. Фактори успіху програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Програми підвищення продуктивності та якості як складові програм підвищення конкурентоспроможності підприємства. Управління програмою підвищення конкурентоспроможності.

Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Вітчизняний та міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур

Управлінські моделі і технології формування конкурентоспроможності підприємства. Принципи та критерії оцінки ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства. Показники ефективності управління конкурентоспроможністю підприємства. Підрахунок очікуваного економічного ефекту від реалізації моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.

Ефективність реінжинірингу бізнес-процесів та оцінювання ефективності бенчмаркінгових рішень, виведення показників ефективності координаційно-стабілізуючої моделі управління конкурентоспроможністю підприємства. Здійснення оцінки ефективності управління проектами конкурентоспроможності та загальної оцінки моделі динамічної альтернативності.

Постановка завдання управління конкурентоспроможністю підприємства і означення наборів елементів моделі управління. Модель обліково-аналітичної системи. Модель функціонування підприємства. Модель організаційно-розпорядчої системи. Ефективність реалізації завдань управління конкурентоспроможністю підприємства.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи конкурентоспроможності підприємницьких структур													
Тема 1. Сучасні теорії конкуренції	1	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Державне регулювання конкуренції	2	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	10
Тема 3. Діагностика конкурентного середовища	3	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності	4	12	2	2	-	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємницьких структур	5	14	4	4	-	-	6	14	-	2	-	-	12
Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	6-7	12	4	4	-	-	4	12	-	2	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1		74	16	16	-	-	42	74	4	4	-	-	64
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності підприємницьких структур та управління нею													
Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємницьких структур	8	12	2	2	-	-	8	12	2	-	-	-	10
Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	9-10	14	2	2	-	-	10	14	2	-	-	-	12
Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємницьких структур	11-12	14	4	2	-	-	8	14	-	2	-	-	12
Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємницьких структур	13	12	2	2	-	-	1	12	-	-	-	-	12
Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	14	12	2	2	-	-	8	12	-	2	-	-	10
Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю	15	12	2	4	-	-	6	12	-	2	-	-	10

підприємницьких структур													
Разом за змістовим модулем 2		76	14	14	-	-	48	76	4	6	-	-	66
Усього годин		150	30	30	-	-	90	150	8	10	-	-	132

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасні теорії конкуренції	2
2	Державне регулювання конкуренції	2
3	Діагностика конкурентного середовища	2
4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності	2
5	Формування конкурентних переваг підприємства	2
6	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	4
7	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	4
8	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	2
9	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2
10	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2
11	Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності	4
12	Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства	2

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Під час вивчення дисципліни та модульного контролю знань студенти виконують індивідуальні завдання.

Під час вивчення дисципліни та модульного контролю знань студенти виконують індивідуальні завдання.

Завдання 1.

1. Чи можна вважати універсальною методику оцінювання внутрішньогалузевого суперництва за М. Портером?

2. Переваги і недоліки стратегічного позиціонування учасників галузі.

На основі даних, наведених у таблиці 2.1, здійснити оцінювання конкурентного середовища підприємства за методом бального оцінювання з врахуванням вагомості показників та побудувати профіль галузі.

Таблиця. Показники конкурентного середовища підприємства

Показник	Вагомість показника	Фірма А Власна фірма	Фірма Б	Фірма В
		Бал	Бал	Бал
1. Зміна цін на продукцію	0,2	3	2	2
2. Асортимент продукції	0,5	8	6	7
3. Якість продукції	0,2	7	7	6
4. Імідж товару	0,15	7	5	6
5. Стимулювання збуту	0,1	6	4	5
6. Мобільність в задоволенні потреб споживачів	0,05	5	4	4
7. Наявність розгалуженої дистриб'юторської мережі	0,1	6	7	7
8. Ділова репутація	0,05	6	5	6
9. Організаційна ефективність	0,05	5	4	5
10. Виконання індивідуальних замовлень споживачів	0,05	4	4	3

Завдання 2.

1. Прийнятність концепції життєвого циклу галузі у прогнозуванні її розвитку.

2. У чому сутність та цільове призначення діагностики галузевого суперництва?

Задача. За даними, наведеними у таблиці, визначити коефіцієнт концентрації ринку для кожного з підприємств та зробити відповідні висновки й подати отримані розрахунки у вигляді, зручному для аналітика.

Таблиця. Обсяг продажів підприємства

Підприємство	Обсяг продажів підприємства, тис. грн.
А	290000
Б	345000
В	176000

Завдання 3.

1. Яка послідовність і зміст основних етапів діагностування конкурентоспроможності?

2. Якими є п'ять сил конкуренції, що діють у будь-якій галузі?

Задача. Для трьох підприємств розрахувати індекс Гіршмана-Герфіндаля, якщо відомо, що підприємство А займає 45% ринку, підприємство Б – 27%; решта ринку належить підприємству В.

Завдання 4.

1. Охарактеризувати фактори, що визначають гостроту конкурентної боротьби, й напрямки їх впливу для фармацевтичного підприємства.

2. Проаналізувати взаємозв'язок послідовності стадій життєвого циклу сільського господарства і зміни ринкових ситуацій.

Задача. Методом експертних оцінок відібраний і проранжований перелік факторів зовнішнього середовища підприємства, які найбільшою мірою впливають на перспективи його розвитку – позитивно чи негативно (табл. 2.5). Кожний з цих факторів, згідно з його вагомістю для галузі, може мати оцінку в балах від 1 до 3, а також, згідно з його впливом на підприємство, – від 1 до 3 балів. Обчислити комплексний показник впливу кожного з цих факторів на підприємство з урахуванням його позитивності чи негативності. Показати графічно профіль середовища для всього переліку факторів.

Таблиця 1.– Фактори зовнішнього середовища підприємства

Фактори зовнішнього середовища	Важливість для галузі	Вплив на підприємство	Позитивність чи негативність впливу (+,-)
Фінанси, процентна ставка за кредит	3	1	+
Місцеві податки	1	1	+
Конкуренти	2	2	+
Партнери	3	3	-
Місцеві органи влади	3	1	-
Профспілки	2	2	-
Постачальники	1	3	-
Споживачі	2	1	-

Завдання 5.

1. Охарактеризувати фактори, що визначають гостроту конкурентної боротьби й напрямки їх впливу для аграрного підприємства.

2. Які чинники визначають ступінь інтенсивності суперництва між підприємствами, що функціонують в галузі?

Зовнішнє і внутрішнє середовища підприємства характеризуються факторами, наведеними в таблиці.

Таблиця. Фактори, що характеризують внутрішнє і зовнішнє середовища підприємства

Фактор	Імовірність дії фактора	Вплив фактора
1. Підвищення попиту на продукцію	низька	високий
2. Зниження %-ної ставки за кредит	низька	середній
3. Підвищення податків	середня	високий
4. Підвищення рівня цін на продукцію	висока	середній
5. Активізація профспілок з метою підвищення зарплати	висока	легкий удар
6. Поява нових ринків збуту	середня	низький
7. Поява товарів-замінників	низька	критичний стан
8. Диверсифікація, випуск нових видів продукції	низька	високий
9. Підвищення цін на сировину	висока	важкий стан
10. Поява нових технологій у конкурентів	низька	руйнівний стан

Фактори, що характеризують зовнішнє середовища підприємства: технічний досвід у виробництві даної продукції; недостатній розвиток сервісу, нецінових методів конкуренції; неефективна система управління; кваліфікований персонал; великі виробничі запаси; розгорнута мережа збуту; передові технології; повільне оновлення асортименту; низькі витрати; низький асортимент продукції.

Необхідно побудувати матрицю SWOT-аналізу, використовуючи яку дати оцінку різних комбінацій можливостей і загроз конкурентного середовища підприємства у зв'язку з його сильними й слабкими сторонами. Зробити висновки щодо можливих стратегій.

Завдання 6.

1. Досконала (чиста) конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.

2. Конкурентні стратегії у транспортній галузі.

Задача. За даними, наведеними у таблиці, здійснити оцінювання підприємств-конкурентів за методом суми місць. Зробити відповідні висновки та побудувати профіль галузі.

Таблиця – Фактори зовнішнього середовища

Фактор	Власна фірма	Конкуренти	
		Фірма А	Фірма Б
Частка ринку, %	60	30	10
Рентабельність послуг, %	20	20	15
Середньозважена ціна, грн.	110	115	126
Якість послуг	Середня	Висока	Середня
Термін виконання замовлень, дні	10	8	6
Рівень популярності послуг фірми	Високий	Середній	Низький
Витрати на рекламу, тис. грн.	10,8	5,4	1,8

Завдання 7.

1. Ринкові структури та їхні ключові ознаки.

2. Концепція «ланцюга створення вартості» та її застосування у процесі формування конкурентних переваг.

Задача. За даними, наведеними у таблиці, здійснити оцінювання підприємств-конкурентів за методом бальної оцінки. Зробити відповідні висновки та побудувати профіль галузі.

Таблиця – Фактори конкурентного середовища підприємства

Фактор	Власна фірма	Конкуренти	
		Фірма А	Фірма Б
Частка ринку, %	5	2	1
Рентабельність послуг, %	5	5	4
Середньозважена ціна, грн.	5	4	4
Якість послуг	4	5	4
Термін виконання замовлень, дні	2	3	5
Рівень популярності послуг фірми	5	3	2
Витрати на рекламу, тис. грн.	5	2	1

Завдання 8.

1. Системний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.

2. Конкурентна війна: варіанти стратегій наступу.

Розрахуйте індекс Харфінделя-Хіршмана (IХХ) для умов, наведених у таблиці.

Таблиця 1. Вихідні дані

Підприємства	Обсяг реалізації продукції, тис. т			
	Типи ринків			
1	10 236	45 876	45 879	45 896
2	12 542	12 589	5698	5410
3	1458	45 698	1254	10 000
4	12 547	1236	10 006	9800
5	1269	45 623	1254	4559
6	12 006	1258	12 549	15 870
7	1456	12 547	13 654	9874
8	58 796	12 547	1459	1256
9	14 875	4569	15 789	13 259
10	6589	45 689	16 897	1254

Відповідно до розрахованого показника, зробіть висновок: у рамках якого типу ринку (вироблена конкуренція, монополістична конкуренція, олігополія, монополія) діють підприємства. Дайте коротку характеристику одному з них.

Завдання 9.

1. Монополістична конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.

2. Підвищення конкурентоспроможності підприємства засобами інноваційної політики.

Задача. Визначте найбільш конкурентоспроможне підприємство у групі підприємств із транспортно-експедиційних послуг, діяльність яких

відображено показниками у табл. 1. Розрахуйте показник комплексної оцінки підприємств, проранжуйте підприємства та оберіть найкраще. Результати зведіть до таблиці, зробіть висновки.

Таблиця 1. Вихідні дані

Під-при-ємство	Балансовий прибуток		Собівартість послуг		Продуктивність праці		Фондовіддача		R_j	Місце
	% до минул. року	ранг	% до минул. року	ранг	% до минул. року	ранг	% до минул. року	ранг		
А	101		100		105		102			
Б	105		97		103		103			
В	98		105		100		104			
Г	100		110		98		105			
Д	102		103		100		99			

Завдання 10.

1. Парадигма «Нової конкуренції»: базові положення та принципи.

2. Глобальні конкурентні переваги і джерела їх формування.

Задача. Визначте найбільш конкурентоспроможний вид транспорту, діяльність якого відображено критеріями у табл. 1. Розрахуйте комплексний бал для кожного виду транспорту. Результати зведіть до таблиці, зробіть висновки.

Таблиця 1. Вихідні дані

Критерії	Вага критерію	Залізниця	Авто-транспорт	Повітряний транспорт	Вантажні судна	Трубопровідний транспорт
Швидкість	0,15	3	4	5	2	1
Частота відправлень	0,2	4	5	3	2	5
Надійність	0,15	3	4	3	2	4
Вартість	0,15	2	2	1	3	5
Доступність	0,25	3	5	2	2	1
Рівень і гнучкість обслуговування	0,1	3	5	2	2	1
Кількість отриманих балів						

Завдання 11.

1. Конкурентоспроможність держави: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.

2. Технологічна конкурентоспроможність як феномен технологічного розвитку підприємства.

Задача. Проаналізуйте зміну рівня конкурентоспроможності підприємства, якщо в базисному році вартість продукції, поставленої на ринок

$C_{\text{пост}} = 900$ тис. грн, прибуток при реалізації $ПР_{\text{реал}} = 105$ тис. грн. У звітному році ціна постачання збільшилася до $C_{\text{пост}2} = 1260$ тис. грн, а вартість нереалізованої продукції залишилася на тому ж рівні $C_{\text{реал}} = 90$ тис. грн, а прибуток зріс до $ПР_{\text{реал}2} = 190$ тис. грн.

Завдання 12.

1. Рівні та координати сучасної конкуренції.

2. Олігополістична конкуренція: сутність моделі, фундатори концепції.

Задача. Виходячи з вимог процесу складання здійснено статистичний аналіз якості процесу виготовлення вала редуктора. За його результатами прийнято параметри вибіркового приймального контролю з одинарною вибіркою: при обсязі випуску валів 10 000 шт. на місяць вибірка має становити 3 % (n_1), допустима кількість дефектних виробів – не більше 4 шт. (L_1). За подвійної вибірки $n_1 = n_2 = 2\%$ $L_1 = 2$, $L_2 = 4$. Скласти алгоритм одноступінчатого та двоступінчатого контролю, користуючись цими параметрами.

Завдання 13.

1. Процесний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.

2. Роль банківського кредиту в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства.

Задача. У цеху використовуються 120 ламп для освітлювання протягом 12 годин на добу. Ресурс роботи однієї лампи – 600 годин, ціна – 35 грн. На заміну пропонується використовувати лампи вартістю 43 грн за одиницю, які мають ресурс 900 годин.

Визначити річну економію від використання нових ламп, враховуючи, що кількість робочих днів на рік – 230.

Завдання 14.

1. Конкурентна карта ринку як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та недоліки.

2. Правове забезпечення конкуренції в Україні.

Задача. Здійсніть діагностику ринкового середовища шляхом розрахунку: ринкової частки кожного підприємства взагалі і на окремих сегментах ринку; коефіцієнту концентрації CR_3 для загального і внутрішнього ринків. Зробіть висновок щодо рівня концентрації.

Підприємство	Обсяг продажів продукції на ринках (т)	
	Внутрішній	Експорт
Транс	2000	200
Бон	3220	570
Альф	2130	380
Інші учасники ринку	6450	900

Завдання 15.

1. Конкурентоспроможність регіону: поняття, чинники впливу на рівень, підходи до оцінювання.

2. Рекламна діяльність як чинник формування конкурентних переваг підприємства.

Задача Здійсніть діагностику ринкового середовища шляхом розрахунку: ринкової частки підприємств; коефіцієнту концентрації CR_3 ; індексу Гіршмана – Герфіндаля HHI_3 . Зробіть висновки щодо рівня та інтенсивності концентрації.

Підприємство	Обсяг продажів (одиниць)
1. Астрал	1500
1.1 Астрал –1*	1350
2. Вектор	2367
3. Галл	1890
4. Дієз	1426
5. Веста	2145

* Астрал-1 є дочірнім підприємством підприємства Астра.

Завдання 16.

1. Конкурентне право України: сучасний стан і тенденції розвитку.

2. Прогнозування конкурентоспроможності підприємства: необхідна інформація, процес, методи.

Задача. Здійсніть діагностику ринкового середовища шляхом розрахунку: частки кожного підприємства взагалі і на окремих сегментах ринку. Визначте індекс Гіршмана – Герфіндаля HHI_3 для загального, внутрішнього і зовнішнього ринків. Зробіть висновок щодо інтенсивності концентрації на ринку.

Вихідні дані:

Підприємство	Обсяг продажів продукції на ринках (т)	
	Внутрішній	Експорт
А	2110	300
Б	3220	370
В	1130	180
Інші учасники ринку	2450	1700

Завдання 17.

1. Державний механізм регулювання конкурентоспроможності підприємства та його основні елементи.

2. Інноваційний чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Задача. Порівняльним методом розрахуйте конкурентний рейтинг підприємств А і Д. В якості еталону використайте краще значення відповідного одиничного показника. Здійсніть діагностику конкурентоспроможності підприємств за їх рейтингом.

Вихідні дані:

Одиничні показники конкурентоспроможності	підприємства		Еталонне значення показника
	Рось	Док	

1. Виробнича потужність (т)	2250	5600	
2. Рентабельність товарної продукції (%)	30	26	
3. Коефіцієнт використання виробничих потужностей (т/т)	0.96	0,91	

Завдання 18.

1. Еволюція теоретичних поглядів на конкуренцію та джерела набуття підприємством конкурентних переваг.

2. Селективна промислова політика держави як інструмент підвищення міжнародної конкурентоспроможності української економіки.

Задача 1. Здійсніть діагностику конкурентоспроможності вітчизняних виробників в центральному секторі внутрішнього ринку України за кількісною та вартісною частками на ринку: **Чкі** та **Чві**. Визначте ціновий сегмент в якому працюють підприємства.

Вихідні дані:

Підприємство	Обсяги продажів (т)	Ціна (Грн./т)
А	42160	780
Б	35280	820
В	21092	850
Г	23000	870

Завдання 19.

1. Якість і конкурентоспроможність продукції.

2. Конкурентоспроможність галузі: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.

Задача. Здійсніть діагностику конкурентоспроможності товарів різних виробників шляхом розрахунку одиничних, групових та інтегрального показників конкурентоспроможності продукції. За еталон візьміть краще зі значень показників по рядках. Визначте найбільш конкурентоспроможний продукт.

Вихідні дані:

Параметри конкурентоспроможності продукції	Продукти конкуренти			Еталон
	А-1	А-2	А-3	
1. Потужність (кВт)	350	390	400	
2. Термін експлуатації (років)	8	6	7	
3. Продуктивність (м³/год)	32	38	41	
4. Ціна продажу(тис.грн)	340	450	520	
5. Експл. витрати (тис.грн)	240	230	230	

Завдання 20.

1. Концепція «стратегічних зон господарювання» та її застосування у процесі реалізації конкурентних переваг.

2. Організаційні складові підвищення конкурентоспроможності на основі інноваційного розвитку.

Задача. Здійсніть діагностику конкурентоспроможності продуктів різних виробників шляхом розрахунку нормалізованих до діапазону одиничних показників конкурентоспроможності та побудови матриці профілю цих продуктів. Зробіть висновки.

Вихідні дані:

Параметри конкурентоспроможності продукції (і)	Мінімальне значення	Продукт А	Продукт Б	Максимальне значення
1	2	3	4	5
1. Вміст корисної складової (%)	58	62	63,4	66
2. Вихід кондиційних виробів (%)	93	95	96	100
3. Вартість(грн/т)	500	590	560	700

Завдання 21.

1. Конкурентоспроможність персоналу: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.

2. Стандартизація та сертифікація продукції (послуг) як складові підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Задача. Здійсніть діагностику техніко-технологічної складової виробничого потенціалу запропонованих підприємств на підставі розрахунку значень наступних показників: коефіцієнту використання потужностей; коефіцієнтів екстенсивного і інтенсивного використання обладнання. Визначте рейтинг кожного підприємства за розрахованими коефіцієнтами використовуючи мультиплікативний метод. Проранжуйте підприємства за ступенем використання техніко-технологічної складової виробничого потенціалу.

Окремі показники виконання виробничої програми для оцінки використання техніко-технологічної складової потенціалу	Підприємство 1	Підприємство 2
Виробнича потужність (т)	3900	4200
Виконання виробничої програми (т)	3500	3850
Календарний фонд робочого часу (год)	5600	5550
Фактичний час роботи технологічних ліній (год)	5500	5450
Паспортна продуктивність однієї технологічної лінії (т/год)	0,7	0,75
Фактична продуктивність однієї технологічної лінії(т/год)	0,63	0,7

.

Завдання 22.

1. Цінова політика як чинник формування конкурентних переваг підприємства.

2. Глобальна конкурентоспроможність і стратегії її формування.

Задача. У таблиці наведені вихідні дані для розрахунку рівня конкурентоспроможності комп'ютерів фірми «ВІСТ». Ці вироби пройшли

повні випробування у незалежній лабораторії товариства споживачів. Оцінки якості обслуговування встановлені експертами в балах (від 1 до 5). За зразок прийнято модель комп'ютеру фірми Hewlett-Packard 200/32. Експертна комісія підприємства також встановила коефіцієнти вагомості параметрів, наведені в таблиці.

Вихідні дані для розрахунку рівня конкурентоспроможності комп'ютерів фірми «ВІСТ»

Моделі комп'ютерів	Технічні параметри			Економічні параметри	
	Швидкодія, МГц, (P ₁)	Обсяг пам'яті, Мб, (P ₂)	Якість обслуговування, (P ₃)	Ціна, тис. грн.	Витрати на експлуатацію, тис. грн.
1	150	16	3,8	3,85	0,81
2	166	16	4,5	4,2	0,94
3	200	32	4,8	5,3	1,11
Зразок	200	32	5	5,8	1,38
Коефіцієнт вагомості	0,3	0,5	0,2	-	-

Розрахувати рівень конкурентоспроможності комп'ютерів фірми «ВІСТ».

Завдання 23.

1. Конкурентні стратегії у сфері інноваційного бізнесу.

2. Бенчмаркінг як інструмент визначення конкурентоспроможності.

Задача 1. Розрахувати додаткові капітальні витрати на придбання зерноочисного комплексу. Оптова ціна обладнання – 38 000 грн. Витрати на транспортування 7% від вартості. Монтаж обладнання – 15% від його вартості. Початкова вартість обладнання, яке демонтується – 29 000 грн. Витрати на демонтаж складають 7,5% від початкової вартості. Ліквідна вартість обладнання – 5 450 грн.

Завдання 24.

1. Конкурентоспроможність підприємства: поняття, чинники впливу на рівень, підходи до оцінювання.

2. Стратегії диверсифікації та їх види.

Задача. В таблиці наведено результати експертної оцінки ступеня реалізації ключових факторів успіху Хлібокомбінатом №12 та трьома його найближчими конкурентами на київському ринку кондитерських виробів.

Вихідна інформація для складання матриці конкурентного профілю підприємств-виробників кондитерських виробів

Ключові фактори успіху	Коефіцієнт вагомості фактору	Рейтинг за окремими показниками, бали			
		Хлібокомбінат №12	Хлібокомбінат №6	Булочно-кондитерський комбінат	Хлібокомбінат №2
1. Частка ринку	0,25	4	2	3	2
2. Можливість цінового	0,05	2	3	1	3

маневрування					
3. Фінансові можливості підприємства	0,10	3	3	2	2
4. Якість продукції	0,45	3	2	3	2
5. Дисципліна поставок	0,15	4	3	4	3

На підставі вихідної інформації скласти матрицю конкурентного профілю Хлібокомбінату №12 і зробити висновок щодо його конкурентної позиції на ринку. Визначити резерви підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Завдання 25.

1. Організаційна культура як джерело формування ключових компетенцій підприємства.

2. Продуктові, технологічні, управлінські інновації як фундамент забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Задача. Скориставшись даними таблиці, визначити рівень конкурентоспроможності підприємства «Фінпрофіль» з урахуванням вагомості товарів і ринків, на яких вони реалізуються.

Дані для розрахунку рівня конкурентоспроможності компанії «Фінпрофіль»

Показники	Продукція компанії «Фінпрофіль»		
	Металочерепиця	Профіль	Комплектуючі до покрівлі та водостічні системи
Питома вага товару в структурі реалізації фірми	0,5	0,35	0,15
Значення інтегрального показника конкурентоспроможності продукції	0,95	1,04	1,02

Розрахунки здійснити виходячи з того, що вся продукція компанії «Фінпрофіль» реалізується на внутрішньому ринку. Визначити резерви підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства.

Завдання 26.

1. Програми підвищення конкурентоспроможності підприємства: вітчизняний досвід розроблення та реалізації.

2. Конкурентоспроможність технології: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.

Задача. На підприємстві випускається сталевий лист, що використовується для виробництва труб і турбін. Планується в наступному періоді покращити якісні характеристики продукції за рахунок використання нової якісної сировини. При цьому зменшується товщина листа та зростає його вартість. Необхідно прийняти рішення про ефективність такого впровадження, розрахував індекси затрат з урахуванням зміни рівня якості та вартості матеріалу. Вихідні дані для розрахунку подані в таблиці.

Вихідні дані для розрахунків

Базові показники		Проектні показники	
Товщина, мм	Вартість листа, грн.	Товщина листа, мм	Вартість листа, грн.
	44	3,04	49
4,91	74	2,61	53
4,01	43	2,39	50
3,98	45	2,01	52
3,12	46	1,9	52

Завдання 27.

1. Організаційне забезпечення системи управління конкурентоспроможністю: поняття, складові та порядок розроблення.

2. Стан і шляхи забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі нововведень.

Задача. За планом реструктуризації індекс конкурентоспроможності товару фірми підвищився на 0,25, завдяки цьому сегмент її ринку збільшився на 8,5%. Базовий обсяг продажу товару фірми склав - 12 млн. грн. умовно - постійні витрати знизилася на 5,2%. Частка умовно - постійних витрат у собівартості продукції складає 45%. Базова собівартість - 10,2 млн. грн. Витрати на підвищення конкурентоспроможності товару склади за проектом - 1025 тис. грн. Розрахувати показники ефективності підвищення конкурентоспроможності товару фірми.

Завдання 28.

1. Ситуаційний підхід: сутність, принципи, використання в управлінні конкурентоспроможністю.

2. Конкурентоспроможність підприємства за теорією ефективної конкуренції.

Задача. Електротехнічна фірма „Темп” виробляє обігрівачі для офісів та побутових споживачів і успішно конкурує на українському ринку з вітчизняними та закордонними виробниками.

Для встановлення ціни на нову модель обігрівача фірма вирішила застосувати конкурентну модель ціноутворення, беручи за основу продукцію свого основного конкурента. При цьому вона хоче отримувати прибуток у розмірі, не меншому 25% від собівартості продукції, яка становить 62,2 грн./один..

Маркетологи фірми провели аналіз конкурентоспроможності нового товару відносно базового виробу конкурента. Аналіз показав, що за технічними параметрами новий виріб поступається базовому (індекс технічних параметрів $ITP=0,86$), але за економічними параметрами має кращі позиції ($IEP=0,94$). Ціна базового виробу конкурентів - 86 грн.

Визначити ціну нового обігрівача за рівнем його конкурентоспроможності. Перевірити, чи виконується при такій ціні умова граничного рівня прибутковості, встановленого фірмою.

Завдання 29.

1. Підходи до формування системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

2. Карта стратегічних груп як інструмент аналізу конкурентного середовища: методика побудови, переваги та недоліки.

Задача. Електротехнічна фірма „Зірка” успішно конкурує на українському ринку з вітчизняними та закордонними виробниками. Для встановлення ціни на нову модель обігрівача фірма вирішила застосувати конкурентну модель ціноутворення, беручи за основу продукцію свого основного конкурента. При цьому вона хоче отримувати прибуток у розмірі, не меншому 25% від собівартості продукції, яка становить 104,2 грн./один..

Маркетологи фірми провели аналіз конкурентоспроможності нового товару відносно базового виробу конкурента. Аналіз показав, що за технічними параметрами новий виріб поступається базовому (індекс технічних параметрів $ITP=0,86$), але за економічними параметрами має кращі позиції ($IEP=0,94$). Ціна базового виробу конкурентів - 150 грн. Визначити ціну нового обігрівача за рівнем його конкурентоспроможності. Перевірити, чи виконується при такій ціні умова граничного рівня прибутковості, встановленого фірмою.

Завдання 30.

1. Можливості та сфери застосування матричних моделей у процесі розроблення стратегії забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

2. Конкурентна війна: варіанти стратегій оборони.

Задача. Розрахувати показник відносної конкурентоспроможності вантажного автомобіля №1 у порівнянні з автомобілем №2, виходячи з вихідних даних табл. 7.

Таблиця. Технічні та економічні показники

Показники	Автомобіль №1	Автомобіль №2
Технічні		
1. Термін служби, років	10	10
2. Максимальна швидкість, км/год	105	115
Економічні		
1. Ціна, грн.	23200	28000
2. Паливо, грн.	4500	6700
3. Мазильні матеріали, грн./рік	500	560
4. Витрати на шини, грн./рік	900	1200
5. Технічне обслуговування, грн./рік	4500	5000

Вважати, що автомобілі відповідають нормам міжнародних нормативних документів.

Завдання 31.

1. Конкурентоспроможність продукції: поняття, чинники, що впливають на рівень, підходи до оцінювання.

2. Конкурентні стратегії у сфері малого бізнесу.

Задача. На основі даних про конкурентне протистояння підприємств, наведених в табл.:

- 1) заповнити матрицю конкурентного профілю;
- 2) визначити конкурентну позицію кожного підприємства, та виявити основного конкурента.

Таблиця. Показники конкурентного протистояння підприємств

Ключові фактори успіху	Вагова оцінка фактора	Підприємство А	Підприємство В	Підприємство С
		Рейтинг (балів)	Рейтинг (балів)	Рейтинг (балів)
1. Доля ринку	0,15	2	4	3
2. Можливості цінового маневрування	0,15	3	2	3
3. Фінансові можливості підприємства	0,2	2	3	4
4. Якість продукції	0,4	2	4	3
5. Дисципліна поставок	0,1	3	2	4
Всього	1,0			

Також під час вивчення дисципліни студенти готують реферативні доповіді з запропонованої тематики за власним вибором.

***Орієнтовні теми рефератів з дисципліни
«Конкурентоспроможність підприємства»***

1. Змістова характеристика конкуренції.
2. Вплив конкуренції на результати діяльності підприємства.
3. Особливості поведінки сучасних підприємств в умовах конкурентного середовища.
4. Залежність стратегії конкурентної боротьби від виду діяльності підприємства.
5. Стратегія виключення зайвих витрат.
6. Конкурентоспроможність галузі.
7. Зовнішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства.
8. Внутрішні фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства.
9. Організаційні заходи, що підвищують рівень конкурентоспроможності підприємства.
10. Теорія конкурентної переваги М. Портера.
11. Змістова характеристика конкурентної переваги.
12. «Аналіз пар» як спеціальний вид оцінки конкурентних переваг товарів.
13. Відносність конкурентної переваги.
14. Класифікаційні ознаки конкурентних переваг підприємства.
15. Вплив державної політики на процес формування конкурентних переваг.
16. Види діяльності при конкуренції, що входять у ланцюжок цінності підприємства.
17. Класифікаційні ознаки ексклюзивної цінності.
18. Основи прогнозування конкурентної переваги.
19. Змістова характеристика конкурентної діагностики.
20. Причини формування позиції споживачів.
21. Порівняння комерційних характеристик товарів.
22. Оцінювання адекватності комерційних характеристик вимогам ринку.
23. Порівняння стратегій позиціювання товару на ринку.
24. Сутність SWOT-аналізу.
25. Метод аналізу GAP.
26. Філософія LOTS.
27. Метод PIMS.
28. Модель аналізу «Мак-Кінзі».
29. Якість продукції як ключовий чинник утримання позицій на ринку.
30. Основні напрями підвищення якості продукції.
31. Атестація виробництва на відповідність міжнародним стандартам якості серії ISO 9000.
32. Порядок оцінювання конкурентоспроможності продукції.
33. Ситуації, для обґрунтування прийнятих рішень яких можуть бути використані принципи та методи оцінювання конкурентоспроможності.
34. Технічні параметри конкурентоспроможності (параметри призначення; ергономічні параметри; естетичні параметри; нормативні параметри).

35. Економічні параметри конкурентоспроможності.
36. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції.
37. Поняття про конкурентний статус.
38. Фактори впливу на конкурентний статус підприємства.
39. Методика оцінювання конкурентного статусу підприємства.
40. Аналіз структури системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
41. Показники конкурентної переваги за елементами системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.
42. Компоненти зовнішнього середовища, що впливають на ефективність і стабільність функціонування підприємства.
43. Фактори макросередовища та інфраструктури регіону.
44. Фактори мікросередовища підприємства.

6. Методи навчання

Повноцінне оволодіння студентами тем навчальної дисципліни відбувається під час аудиторних занять, індивідуальної та самостійної роботи згідно з навчальним планом.

Важливе місце відводиться самостійній роботі студенті, яка в рамках Болонського процесу розглядається як один із найважливіших елементів нових освітніх технологій.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою навчальною програмою для засвоєння студентами під час самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних навчальних занять.

Викладач призначає щотижневі індивідуальні консультації для того, щоб студенти змогли з'ясувати всі проблемні питання стосовно даної дисципліни. Лектор також здійснює консультації через мережу Інтернет. Всі студенти мають електронну адресу і можуть таким чином отримати консультацію.

7. Форми контролю

Дисципліна “Конкурентоспроможність підприємства” відноситься до нормативних дисциплін, організація навчання проходить у групах, визначених деканатом у відповідності до розкладу занять.

Семестрова підсумкова атестація проводиться у формі іспиту на основі поточних результатів вивчення дисципліни та модульного контролю знань студентів, який здійснюється протягом семестру.

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

1. «Конкурентоспроможність підприємства». Методичні вказівки. - К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2020.- 52 с.
2. «Конкурентоспроможність підприємства». Методичні вказівки для практичних занять та самостійного вивчення дисципліни для студентів денної, заочної та екстернатної форм навчання ОКР «Магістр» спеціальності 8.030504 «Економіка підприємства» - К.: ЦП "КОМПРИНТ", 2018.- 65 с.

10. Рекомендована література

1. Должанський І. З., Загорна Т. О. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посіб. – К: Центр навчальної літератури, 2016. – 384 с.
2. Єпіфанова І. Ю. Напрямки забезпечення конкурентоспроможності підприємств кондитерської галузі в Україні / Єпіфанова І. Ю., Гайдей М. О. // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – №23. – С. 53-57.
3. Журба І.О. Сутність і значення конкурентоспроможності підприємства / І.О. Журба, Ю.М. Коляденко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archive.nbuv.gov.ua>.
4. Коваленко О.В., Мисенко Д.М. Розробка заходів з підвищення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах. Економічний вісник. 2014.
5. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія] / за заг. ред. О.Г. Янкового. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с. 7.
6. Кобиляцький Л.С. Управління конкурентоспроможністю: Навчальний посібник. – К.: Зовнішня торгівля, 2018. – 304 с.

7. Лупак Р.Л. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посіб. / Р. Л. Лупак, Т. Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
8. Марков Б. М. Антимонопольне регулювання: зарубіжний досвід та межі його адаптації до реалій України [Електронний ресурс] / Б. М. Марков. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2834>.
9. Муржак Ю. В. Антимонопольне регулювання: світовий досвід та застосування його в Україні [Електронний ресурс] / Ю. В. Муржак, І. П. Бахновська. – Режим доступу: <http://int-konf.org/konf052013>.
10. Омеляненко Т.В., Барабась Д.О., Вакуленко А.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2016. – 272 с.
11. Пастернак-Таранушенко Г., Рожок В. Конкуренция. Курс лекций и практических на русском и украинском языках. – Киев: ЦУЛ, 2002. – 322 с.
12. Піддубник І. О., Піддубна А. І. Управління міжнародною конкуренто-спроможністю підприємства: Навч. посіб. / За ред. І. О. Піддубного. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. – 284 с.
13. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. / Л.І. Піддубна. Х.: ВД «ІНЖЕК». 2007. 368 с.
14. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції. Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів. – К.: Основи, 1997. – 390 с.
15. Портер М. Конкурентное преимущество: Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость / Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 715 с.
16. Портер М. Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер. – 3-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. – 453 с.
17. Теоретичні та прикладні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємств : колективна монографія у 4 т. / за ред.. О. А. Паршиної. – Дніпропетровськ : «Герда», 2013.
18. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посіб. / С. М. Клименко, Т. В. Омеляненко, Д. О. Барабась та ін. – К. : КНЕУ, 2008. – 520 с.
19. Фатхудинов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації: підручник / Р. А. Фатхудинов, Г. А. Осовська. – К. : Кондор, 2009. – 470 с.
20. Хрущ Н. А. Конкурентні стратегії: процеси створення та реалізації: монографія / Н. А. Хрущ, М. В. Желіховська; [за ред. проф. д.е.н., проф.. Н. А. Хрущ]. – К.: Освіта України, 2010. – 315 с.
21. Яців І.Б. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств : монографія / І.Б. Яців. – Львів : Український бестселер, 2013. – 427 с.

Нормативні акти

1. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 року № 2132-ХН.
2. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» № 258/95-ВР від 05.07.1995 р.
3. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 року № 236/96-ВР. Введений в дію Постановою ВР від 7 червня 1996 року № 237/96-ВР з 1 січня 1997 року. – Голос України. – 2.07.1996 р.
4. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 28 грудня 1998 року № 330-XIV. – Урядовий кур'єр. – 18.02.1999, № 31 – 32, «Орієнтир». – С. 1 – 12.
5. Закон України «Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту» від 22 грудня 1998 року № 331-XIV. – Урядовий кур'єр. – 25.02.1999, № 36 – 37, «Орієнтир». – С. 1 – 11.
6. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001 року № 2210-III.
7. Закон України «Про природні монополії» від 20 квітня 2000 року № 1682-III.
8. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 року № 330-XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 9. - Ст. 65.
9. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 30. - Ст. 379.
10. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року № 1682-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 30. - Ст. 238.
11. Про введення обов'язкової сертифікації продукції в Україні: Наказ Держстандарту України № 498 від 30 серпня 2002 р. - К.: Держстандарт України, 2002. – 34 с.
12. Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р. II // Офіційний вісник України. - 2002. - № 14. - С. 396. - Ст. 778.
13. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.02.2002 року № 27-р. // Офіційний вісник України. - 2002. - № 11. - С. 279. - Ст. 543.
14. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку // Офіційний вісник України від 19.04.2002. - 2002. - № 14. - С. 396. - Ст. 778.

Інформаційні ресурси

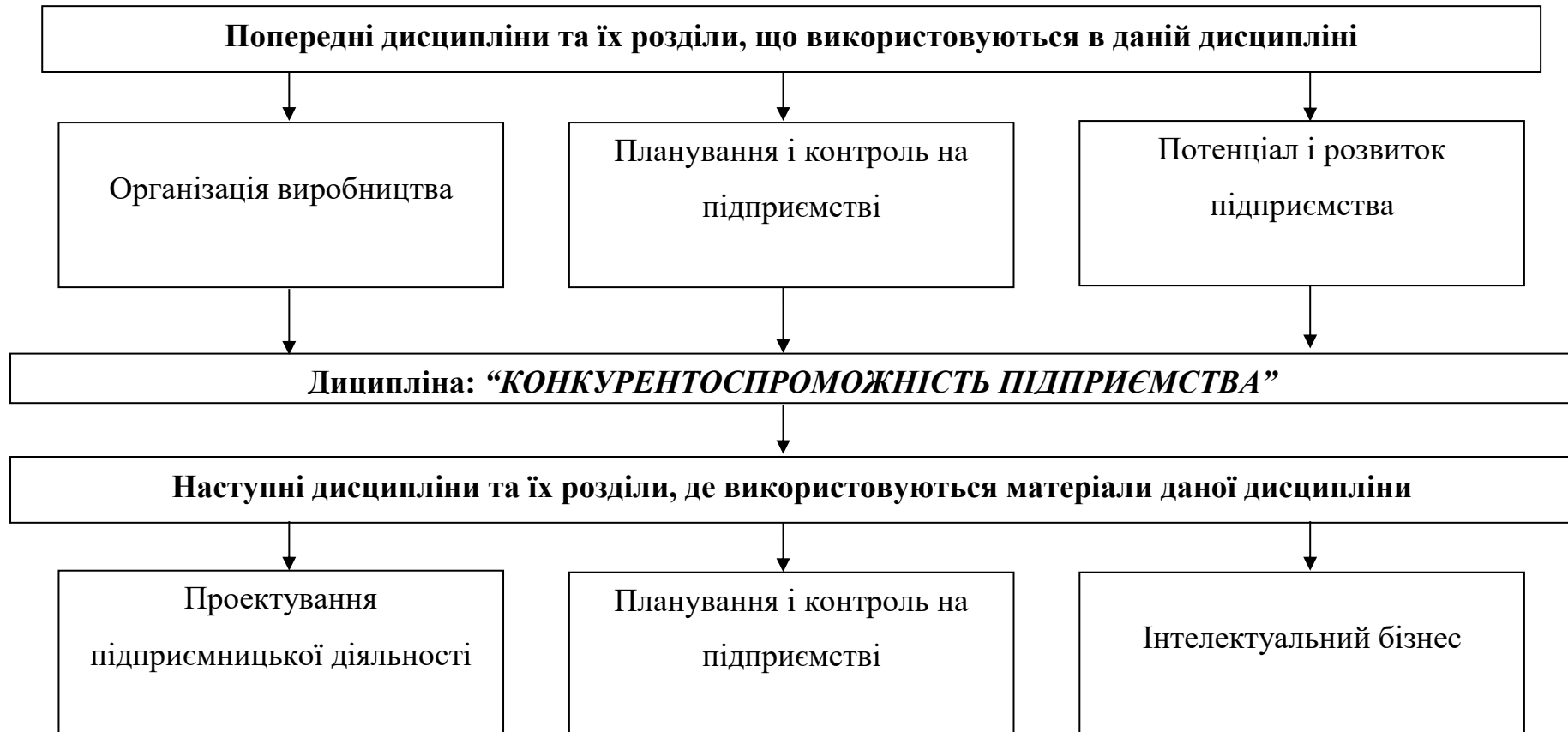
1. www.amc.gov.ua
2. www.cbonds.info
3. www.dfp.gov.ua
4. www.ukrstat.gov.ua
5. www.e-inform.com.ua
6. www.agroua.net
7. <http://macrostat.iatp.org.ua/>
8. www.minagro.gov.ua
9. www.Nubip.edu.ua
10. www.elarn.edu.ua

ПРОТОКОЛ ПОГОДЖЕННЯ
робочої програми навчальної дисципліни
“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”

з дисциплінами спеціальності **051 „Економіка”**

Дисципліна та її розділи, що передують вивченню даної дисципліни	ПІБ, науковий ступінь та вчене звання НПП, що забезпечує попередню дисципліну	Підпис	Наступна дисципліна та її розділи, які використовують матеріали даної дисципліни	ПІБ, науковий ступінь та вчене звання НПП, що забезпечує наступну дисципліну	Підпис
Організація виробництва	к.е.н. доцент Коновал І.А.		Проектування підприємницької діяльності	к.е.н. доцент Коновал І.А.	
Планування і контроль на підприємстві	к.е.н. доцент Коновал І.А.		Управління проектами	к.е.н. доцент Барановська О.Д.	
Потенціал і розвиток підприємства	к.е.н. доцент Маршалок М.С.		Управлінська економіка	к.е.н. доцент Балан О.Д.	

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА
вивчення дисципліни
“ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ”

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**ННІ бізнесу
Кафедра організації агробізнесу
05.01.02**

КАЛЕНДАРНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни **“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”**
для підготовки бакалаврів напрямку **8.03050401 „Економіка підприємства”**
денна форма навчання
на I семестр 2014-2015 навчального року

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Т.Г. Камінська
„___” _____ 2014 р.

Курс _____ 1
Лекцій _____ 30 год.
Практичних занять _____ 30 год.
Самостійна робота студентів 814 год.
Всього _____ 144 год.
Кредитів _____ 4

№	Тиждень	Види та зміст занять							Поточний контроль знань	
		Лекції	год.	Лабораторні, практичні, семінарські заняття	год.	Самостійна робота	год.	Література	№ модуля	Бали
1.	1	Сучасні теорії конкуренції	2	Теорії конкуренції та їх розвиток	2	Сучасні теорії конкуренції	8	Портер М. Теория конкуренции. – К. – 1998.	1	20
2.	2	Державне регулювання конкуренції	2	Антимонопольне законодавство України	2	Державне регулювання конкуренції	8	Антимонопольне законодавство України. Збірник нормативних актів/За ред. Супруна В. – К.: Юрінком Інтер. – 2001.	1	10
3.	3	Діагностика конкурентного середовища	2	Конкурентне середовище та особливості його діагностики	2	Діагностика конкурентного середовища	8	Управління конкурентоспроможністю підприємства:	1	20

4.	4	Визначення потенціалу конкурентоспроможності	2	Потенціал конкурентоспроможності та підходи до його визначення	2	Визначення потенціалу конкурентоспроможності	8	Навч. Посіб. / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко. – К.: КНЕУ, 2008. – 520 с. Фатхутдинов Р. А.	1	20
5.	5	Формування конкурентних переваг підприємства	2	Конкурентні переваги підприємства: формування та оцінка	4	Формування конкурентних переваг підприємства	6	Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 312 с.	1	10
6.	6-7	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	2	Забезпечення конкурентних переваг підприємства	4	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	6	Барабась Д. О. Конкурентні стратегії підприємства // Стратегія економічного розвитку України: Наук, збірник. - Вип. 2 - 3. - К.: КНЕУ, 2000. - С. 201 - 208.	1	20
7.	8-9	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	2	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	2	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	8	Кобиляцький Л.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	10
8.	10	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	4	Управління конкурентоспроможністю продукції	2	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	6	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	20
9.	11	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Управління конкурентоспроможністю підприємства	8	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2	20
10.	12	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	2	Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	8	Навч. посібник. - К.: Зовнішня торгівля, 2003. - 304 с	2	20

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

ІНІ бізнесу

Кафедра організації агробізнесу

05.01.02

КАЛЕНДАРНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни **“КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА”**

для підготовки бакалаврів напрямку **8.03050401 „Економіка підприємства”**

заочна форма навчання

на 3 семестр 2014-2015 навчального року

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

_____ Т.Г. Камінська

„_____” _____ 2014 р.

Курс _____ 1
Лекцій _____ 30 год.
Практичних занять _____ 30 год.
Самостійна робота студентів 814 год.
Всього _____ 144 год.
Кредитів _____ 4

№	Тиждень	Види та зміст занять							Поточний контроль знань	
		Лекції	год.	Лабораторні, практичні, семінарські заняття	год.	Самостійна робота	год.	Література	№ модуля	Бали
1	1	Сучасні теорії конкуренції	2			Сучасні теорії конкуренції	10	Портер М. Теория конкуренции. – К. – 1998.	1	20
2	2					Державне регулювання конкуренції	12	Антимонопольне законодавство України. Збірник нормативних актів/За ред. Супруна В. – К.: Юрінком Інтер. – 2001.	1	10
3	3	Діагностика конкурентного середовища	2			Діагностика конкурентного середовища	10	Управління конкурентоспроможністю підприємства:	1	20

4	4					Визначення потенціалу конкурентоспроможності	12	Навч. Посіб. / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Барабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко. – К.: КНЕУ, 2008. – 520 с. Фатхутдинов Р. А.	1	20
5	5			Конкурентні переваги підприємства: формування та оцінка	2	Формування конкурентних переваг підприємства	10	Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 312 с.	1	10
6	6-7			Забезпечення конкурентних переваг підприємства	2	Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства	10	Барабась Д. О. Конкурентні стратегії підприємства // Стратегія економічного розвитку України: Наук, збірник. - Вип. 2 - 3. - К.: КНЕУ, 2000. - С. 201 - 208.	1	20
7	8-9	Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	2			Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства	10	Борисенко З. М. Основи конкурентної політики: Підручник. - К.: Таксон, 2004. - 704 с.	2	10
8	10	Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	2			Особливості управління конкурентоспроможністю продукції	10		2	20
9	11			Управління конкурентоспроможністю підприємства	2	Управління конкурентоспроможністю підприємства	10		2	20
10	12					Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства	12		2	20

Література

Основна література:

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 12. - Ст.64.
2. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22 грудня 1998 року № 330-XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - № 9. - Ст. 65.
3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-XII XIV (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 30. - Ст. 379.
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 29. - Ст. 377.
5. Про підтвердження відповідності: Закон України від 17 травня 2001 року № 2406-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № 32. - Ст. 169.
6. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року № 1682-III (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 30. - Ст. 238.
7. Про Основні напрями конкурентної політики на 2002 - 2004 роки: Указ Президента України від 19 листопада 2001 року № 1097 / 2001.
8. Про введення обов'язкової сертифікації продукції в Україні: Наказ Держстандарту України № 498 від 30 серпня 2002 р. - К.: Держстандарт України, 2002. – 34 с.
9. Про затвердження Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р. II // Офіційний вісник України. - 2002. - № 14. - С. 396. - Ст. 778.
10. Про затвердження Типових вимог до узгоджених дій суб'єктів господарювання для загального звільнення від попереднього одержання

дозволу органів Антимонопольного комітету України на узгоджені дії суб'єктів господарювання: Розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.02.2002 року № 27-р. // Офіційний вісник України. - 2002. - №11. - С. 279. - Ст. 543.

11. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку // Офіційний вісник України від 19.04.2002. - 2002. - № 14. - С. 396. - Ст. 778.

12. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізми реалізації: Монографія. - К.: КНЕУ, 2004. - 275 с.

13. Барабась Д. О. Конкурентні стратегії підприємства // Стратегія економічного розвитку України: Наук, збірник. - Вип. 2 - 3. - К.: КНЕУ, 2000. - С. 201 - 208.

14. Борисенко З. М. Основи конкурентної політики: Підручник. - К.: Таксон, 2004. - 704 с.

15. Герчанівська С., Рапіцький Т. До питання управління конкурентоспроможністю підприємства / С. Герчанівська, Т. Рапіцький // Галицький економічний вісник. – 2011. – №3(32). – с.103-107.

16. Дикань В. Л. Стратегічне управління конкурентоспроможністю як чинник інноваційного розвитку підприємства / В. Л. Дикань // Маркетинг: теорія і практика. – Луганськ, 2010. – №16. – С. 55–58.

17. Загорянська О. Л. Особливості формування системи управління конкурентоспроможністю продукції промислового підприємства / О. Л. Загорянська, Н. М. Литвин // Науковий вісник КУЕІТУ. Нові технології. – 2009 – №1 (23).

18. Карпюк В.П. Управління конкурентоспроможністю продукції / В.П. Карпюк [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/PORTAL/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2009_4/46.pdf

19. Кобиляцький Л.С. Управління конкурентоспроможністю: Навч. посібник. - К.: Зовнішня торгівля, 2003. - 304 с.

20. Копистко О. В. Теоретичні основи конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції / О. В. Копистко // Економіка АПК. – 2010. – №1. – С. 61-63.
21. Романишин С. Б. Система управління конкурентоспроможністю підприємства / С. Б. Романишин // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.12
22. Управління конкурентоспроможністю підприємства: Навч. Посіб. / С.М. Клименко, Т.В. Омеляненко, Д.О. Борабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко. – К.: КНЕУ, 2008. – 520 с.
23. Уткіна Ю. М. Управління якістю та конкурентоспроможністю продукції підприємства / Ю. М. Уткіна // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 35. – С. 182-186.
24. Фатхутдінов Р. А. Управління конкурентоздатністю організації : [підручник] / Р. А. Фатхутдінов, Г. В. Осовська. – К. : Кондор, 2009. – 470 с.
25. Хмурова В.В. Управління процесом підвищення конкурентоспроможності підприємств / В.В. Хмурова // Економіка: реалії часу. – 2012. – №2(3). – С. 65-70

Додаткова література:

1. ДСТУ ISO 9004 - 2001. Системи управління якістю. Настанови щодо поліпшення діяльності. - К.: Держстандарт України, 2001. - 61 с.
2. Авдашева С., Шаститко А. Промышленная и конкурентная политика: проблемы взаимодействия и уроки для России // Вопросы экономики. - 2003. - № 9. - С. 18 - 31.
3. Азоев Г.Л., Челенков А. П. Конкурентные преимущества фирмы. - М.: ОАО «Типография "НОВОСТИ"», 2000. - 256 с.
4. Афанасьев А. А., Левин М. Б. Создание модели зависимости выручки розничной торговой точки от факторов конкурентоспособности // Маркетинг в России и за рубежом. - 2004. - № 3. - 108 - 115.

5. Базилевич В. Формування конкурентного середовища у транзитивній економіці: проблеми, тенденції, протиріччя // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. - 2003. - № 2. - С. 24 - 28.

6. Барабась Д. О. Оцінка інтенсивності конкуренції в галузі // Стратегія економічного розвитку України: Наук. збірник. - Вип. 2(9). - К.: КНЕУ, 2002. - С. 368 - 373.

7. Белоусов В. Л. Анализ конкурентоспособности фирмы // Маркетинг в России и за рубежом. - № 5. - 2001 <http://www.dis.ru/market/arhiv/2001/5/5.html>

8. Вакуленко А. В. Управління якістю: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. - К.: КНЕУ, 2004. - 167 с.

9. Войчак А. В., Камишніков Р. В. Конкурентні переваги підприємства: сутність і класифікація // Маркетинг в Україні. - 2005. - №2. - С. 50 - 53.

10. Гребнев Е. Т., Новиков Д. Т., Захаров А. Н. Анализ конкурентоспособности продукции // Маркетинг в России и за рубежом. - 2002. - №3. - С.6 - 7.

11. Должанський І. З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посібник. - К.: Центр навч. літ., 2006. - 384 с.

12. Дойль П. Движущие силы рынка и конкурентные стратегии // <http://www.advertology.ru>.

13. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия в условиях формирования рыночной экономики: Монография. - Х.: ХГЕУ, 1997. - 246 с.

14. Конкурентна стійкість та ринок: Оцінка конкурентоспроможності як чинник визначення стійкості підприємства на ринку // Легка пром-ть. - 2003. - №3. - С. 37.

15. Конкуренция и антимонопольное регулирование: Учеб. пособие для вузов / С. Б. Авдашева, В. А. Аронин, И. К. Ахполов и др.; под ред. А. Г. Цыганова. - М.: Логос, 1999. - 368 с.

16. Лифиц И. М. Формирование и оценка конкурентоспособности товаров и услуг: Учеб. пособие. - М.: Юрайт-Издат, 2004. - 335 с.

17. Миронов М. Г. Ваша конкурентоспособность. - М.: Альфа-Пресс, 2004. - 160 с.
18. Михайлов О. В. Основы мировой конкурентоспособности. - М: Познавательная книга плюс, 1999. - 592 с.
19. Мошнов В. А. Комплексная оценка конкурентоспособности предприятия // <http://www.cfm.iVmanagement/strategy/es>
20. Омеляненко Т.В. Конкурентоспроможність фірми: парадигми ХХ сторіччя та їхня діалектика в умовах вітчизняного бізнес-середовища // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. Вип. 4 / Відп. ред. О. П. Степанов. - К.: КНЕУ, 2001. - С. 205 - 208.
21. Павленко Ф., Якубовський М. Підвищення конкурентоспроможності виробництва в країнах з перехідною економікою // Економіка України. - 1998. - № 11. - С. 42 - 51.
22. Поліщук В. М. Управління конкурентоспроможністю виробництва в галузях АПК. Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Науково-дослідний економічний інститут Міністерства економіки України. - К., 1997. - 20 с.
23. Скотта И. В. Рейтинговая оценка конкурентоспособности фирм на рынке // <http://mcnip.ru/web/links/competitive.htm>
24. Скударь Г. М. Управление конкурентоспособностью крупного акционерного общества: проблемы и решения. - К.: Наук, думка, 1999. - 496 с.
25. Фатхутдинов Р. А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. - М.: ИНФРА-М, 2000. - 312 с.

Тематика контрольних робіт для заочної форми навчання

1. Повноваження голови Антимонопольного комітету, державних уповноважених і територіальних відділень комітету.
2. Види порушень антимонопольного законодавства, здійсненні шляхом зловживання монопольним становищем.
3. Здійснення державного контролю за діяльністю монополій.
4. Причини та наслідки антиконкурентних узгоджених дій.
5. Обмежений антимонопольний імунітет: узгоджені дії, які можуть бути дозволені.
6. Заходи держави щодо попередження та усунення дискримінації суб'єктів господарювання органами влади.
7. Недобросовісна конкуренція та форми її прояву.
8. Основні способи та правові засади захисту від недобросовісної конкуренції.
9. Сутність, цілі та етапи аналізу товарних ринків.
10. Нормативно-правова база державного контролю за економічною концентрацією.
11. Політика держави щодо злиття підприємств. Демоніфікація економіки.
12. Визначення долі (частки) підприємця на ринку.
13. Способи антимонопольного регулювання.
14. Основні положення закону України "Про природні монополії".
15. Покарання, передбачені законодавством за антиконкурентні узгоджені дії.
16. Механізм прийняття та оскарження рішень Антимонопольного комітету, що застосовується при розгляді справ про порушення антимонопольного законодавства.
17. Визначення товарних та географічних меж ринку.
18. Підстави для початку розгляду справ про економічну концентрацію.
19. Національні комісії з регулювання ринків природних монополій.
20. Основні види (моделі) ринків, що характеризують ступінь розвитку конкуренції (монополізму).

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Передбачено одну модульну контрольну роботу. Приклад варіанту контрольного завдання:

1. Регулювання ціни (тарифу) – це:

- а) прямий вплив регулюючого органу на розмір тарифу;
- б) опосередкований вплив регулюючого органу на розмір тарифу;
- в) прямий та опосередкований вплив регулюючого органу на розмір тарифу;
- г) інше.

2. Регульований тариф використовується в рамках контролю і регулювання діяльності підприємств, що діють на:

- а) ринках природної монополії;
- б) локальних товарних ринках;
- в) відповіді а, б.

3. Встановлення факту недобросовісної конкуренції ліцензіата, що діє на ринку надання послуг в галузі зв'язку, здійснюється:

- а) Державним комітетом зв'язку;
- б) Антимонопольним комітетом;
- в) Регулюючим органом;
- г) відповіді а, б;
- д) відповіді б, в.

4. Згідно чинного законодавства утворення та ліквідація Національних комісій регулювання природних монополій здійснюється:

- а) Антимонопольним комітетом України;
- б) Прем'єр-міністром України;
- в) Президентом України;
- г) Верховною Радою України.

5. В якій країні і коли вперше було прийнято антитрастівське законодавство?

6. В якому документі вперше було викладено нормативну базу конкурентного права Європейського Союзу?

7. Що таке суміжний з природною монополією ринок?